

چگونه فعالیتهای آموزشی را ارزشیابی کنیم

اصطلاح ارزشیابی بطور ساده ، به تعیین ارزش برای هر چیزی یا داوری ارزشی کردن گفته می شود. با این حال تعریف جامع تری از ارزشیابی به شرح زیر می توان به دست داد :

" ارزشیابی به یک فرایند نظامدار برای جمع آوری ، تحلیل ، و تفسیر اطلاعات گفته می شود به این منظور که تعیین شود آیا هدفهای مورد نظر تحقق یافته اند یا در حال تحقق یافتن هستند و به چه میزانی "

یکی از ویژگیهای مهم ارزشیابی تعیین کیفیت است . نیتکو (۲۰۰۱) کیفیت را در ارزشیابی پیشرفت تحصیلی به عنوان دانش ، مهارتها و تواناییهایی که از دانش آموزان پس از آموزش انتظار می رود ، تعریف کرده است

ارزشیابی های آموزشی از ارزشیابی پیشرفت تحصیلی که در آن صرفا موفقیتها و دستاوردهای یادگیری دانش آموزان مورد نظر است معنی گسترده تری دارد. ارزشیابی پیشرفت تحصیلی مفهومی بسیار نزدیک به مفهوم سنجش یادگیری است . اما ارزشیابی آموزشی در مفهوم کلی آن معنایی بسیار وسیع دارد.

ورتن وسندرز (۱۹۸۷) که از صاحب نظران در حوزه ارزشیابی آموزشی هستند گفته اند :

" ارزشیابی به یک فعالیت رسمی گفته می شود که برای تعیین کیفیت ، اثر بخشی ، یا ارزش یک برنامه ، فرآورده ، پروژه ، فرایند ، هدف یا برنامه درسی به اجرا در می آید."

مراحل ارزشیابی آموزشی :

ارزشیابی های آموزشی به تصمیم گیری برای منظوره های مختلف کمک می کند. این تصمیم گیریها هم در رابطه باهدفها هستند ، هم راهبردها ، هم روشها و ابزارهای اندازه گیری ، وهم موارد دیگری نظیر اینها .

گی (۱۹۹۱) اینگونه تصمیم گیریها را در سه دسته زیر قرار داده است :

- مرحله طراحی

- مرحله فرآیندی

- مرحله فرآورده ای

مرحله طراحی با سؤالیهایی از این نوع سروکار دارد: " چه کاری انجام خواهیم داد ؟ " زمان آینده

مرحله فرآیندی با سؤالیهایی از این نوع سروکار دارد: " چگونه آنرا انجام می دهیم ؟ " زمان حال

مرحله فرآورده ای با سؤالیهایی از این نوع سروکار دارد: " چگونه آنرا انجام دادیم ؟ " زمان گذشته

مرحله طراحی : بطور ویژه در این مرحله اقدامات زیر انجام می شود:

- ۱- تحلیل موقعیت
- ۲- تعیین و توصیف هدفها
- ۳- توصیف پیش نیازها
- ۴- انتخاب یا تولید وسایل و ابزارهای مورد نیاز
- ۵- توصیف استراتژیها یا راهبردها
- ۶- انتخاب طرح یا طرحهای پژوهشی (در صورت نیاز)
- ۷- تدارک یک برنامه زمان بندی

مرحله فرآیندی یا اجرایی :

در این مرحله تصمیمهای مربوط به اقدامات عملی یا اجرایی گرفته می شود. از جمله نخستین اقدامات در این مرحله اجرای پیش آزمون و در صورتی که ارزشیابی پیشرفت تحصیلی مد نظر باشد اجرای آزمون رفتار ورودی می باشد. پس از آن استراتژیها و فعالیتهای طراحی شده (به سبکی که از قبل تعیین شده است) به اجرا درمی آید. اطاعات جمع آوری شده در ضمن این مرحله باز خورد لازم را به دست می دهند. هدفهای اساسی این مرحله از

ارزشیابی این است که معلوم شود آیا کوششها «گونه که منظور بوده است بکار گرفته شده است تا میزان توفیق هدفهای فرآیندی را تعیین کند و نیز راههایی را که در آن بهبود امکان پذیر است تعیین نماید. اگر همزمان چند استراتژی یا راهبرد باهم بکار میروند، باید تعیین شود که کدام موثرتر است و کدام اثر بخشی لازم را ندارد. گی (۱۹۹۱) گفته است که مرحله فرآیندی ارزشیابی همان چیزی است که ارزشیابی تکوینی نامیده می شود و هدف اصلی ارزشیابی تکوینی کمک به اصلاح برنامه های آموزشی است.

مرحله فراورده ای یا تولیدی :

این مرحله بر خلاف مرحله فرآیندی، تصمیمات در پایان برنامه یادر پایان دوره ای یا مقطعی از آن، یعنی زمانی که فعالیتها کامل می شوند، اتخاذ می شوند. نام دیگر این مرحله ارزشیابی، ارزشیابی تراکمی است در این مرحله از ارزشیابی نتایج پس آزمونها ی (posttests) پیشرفت تحصیلی، نگرشها و نظایر آنها مورد استفاده و تحلیل قرار می گیرند. هدف اصلی این مرحله جمع آوری داده هایی است تا در باره اثر بخشی کلی روش آموزش، برنامه درسی، پروژه آموزشی و غیره کمک نماید.

هم چنین در این مرحله تعیین می شود که هدفهای از پیش تعیین شده تا چه میزانی تحقق یافته اند. علاوه بر هدفهای از پیش تعیین شده، نتایج غیر قابل پیش بینی نیز تحلیل می شوند.

جدول خلاصه تصمیمها و فعالیتهای سه مرحله اصلی ارزشیابی

مرحله ارزشیابی	زمان اجرا	نوع تصمیمها	فعالیتها و ویژه
مرحله طراحی	پیش از اجرای آموزش، برنامه، پروژه، و غیره	۱-تعیینی که قرار است به دست آید ۲- اعمالی که باید انجام شوند	۱-تحلیل موقعیت ۲-تعیین و توصیف هدفها ۳-توصیف پیش نیازها ۴-انتخاب یا تهیه وسایل اندازه گیری ۵-توصیف استرژیاها ۶-انتخاب طرح پژوهشی ۷-تدارک برنامه زمانبندی
مرحله فرآیندی	ضمن اجرای آموزش، برنامه، پروژه، و غیره	۱-به چه میزانی مراحل طرح ریزی شده به اجرا در می آید؟ ۲-چه تغییراتی باید داده شوند تا پیشرفت لازم بدست آید	۱-اجرای پیش آزمون ۲-اجرای آزمون ورودی ۳-سنجش مناسب بودن هدفها ۴-جمع آوری دادهها بصورت دوره ای مثل اجرای آزمون ۵-تحلیل اثر بخشی استراتژیاها
مرحله فراورده ای	پس از اجرای آموزش، برنامه، پروژه، و غیره	۱-اثر بخشی کل آموزش، پروژه، برنامه، و غیره ۲-اقدامات آتی	۱-جمع آوری دادههای مربوط به هدفها، مثلا اجرای پس آزمون ۲-جمع آوری داده های مربوط به بازده های پیش بینی نشده ۳-تحلیل و تفسیر داده ها ۴-تهیه گزارش

دسته بندی ارزشیابیهای آموزشی

۱- دسته بندی ارزشیابی های آموزشی با توجه به ملاک مورد استفاده

ارزشیابی از دانش آموزان :

منظور از ارزشیابی از دانش آموزان عمدتاً ارزشیابی از پیشرفت تحصیلی یا ارزشیابی از میزان یادگیری آنان است. عمده ترین ملاک قضاوت در ارزشیابی های آموزشی هدفهای از پیش تعیین شده هستند .

۲- ارزشیابی از برنامه های درسی و مواد آموزشی

ارزشیابی آموزشی ، گاهی به منظور تعیین اثر بخشی برنامه درسی یا مواد آموزشی انجام می شود و شامل ارزشیابی از عواملی چون روشهای آموزشی ، کتابها و جزوات درسی ، مواد دیداری و شنیداری ، و تدارکات فیزیکی و سازمانی است. در ارزشیابی از برنامه های درسی و مواد آموزشی عمده ترین ملاک، پیشرفت تحصیلی یا میزان یادگیری دانش آموزان است . اما ملاکهای دیگری چون نگرش مربیان نسبت به برنامه یا واکنش یادگیرندگان و با هزینه صرف شده می باشد.

۳- ارزشیابی از آموزشگاه (مرکز آموزش بهورزی) :

منظور از ارزشیابی از آموزشگاه این است که تعیین شود هدفهای پیش بینی شده برای آموزشگاه به چه میزان تحقق یافته اند و نقاط قوت و ضعف کدامند. ارزشیابی از آموزشگاه در بر گیرنده ارزشیابی از کل برنامه های آموزشگاه و مستلزم گردآوری اطلاعات لازم در باره همه جنبه های آموزشگاه است . یکی از جنبه های مهم ارزشیابی از آموزشگاه برنامه آزمون آموزشگاه است . هر چه این برنامه جامع تر و کامل تر باشد اطلاعات بدست آمده نیز به همان نسبت قابل اعتماد تر و با ارزشتر خواهد بود. مانند سایر ارزشیابی های آموزشی ، در ارزشیابی از آموزشگاه نیز پیشرفت تحصیلی دانش آموزان مهمترین بخش برنامه آزمون و منبع کسب اطلاعات است . زیرا هدف عمده هر آموزشگاهی افزایش پیشرفت تحصیلی دانش آموزان است هم چنین اطلاعات بدست آمده از تغییرات حاصل در استعداد ، شخصیت ، نگرش و علاقه یادگیرندگان نیز نکته ای قابل توجه می باشد.

۴- ارزشیابی از کارکنان آموزشگاه (مرکز آموزش بهورزی) :

مقصود از ارزشیابی از کارکنان آموزشگاه ، ارزشیابی از همه کسانی است که بطور مستقیم یا غیر مستقیم مسئول بازدهی آموزش هستند. شاید پیچیده ترین نوع ارزشیابی همین ارزشیابی باشد. علت پیچیدگی این روش ارزشیابی کم اعتباری و بی دقتی وسایل و روشهای اندازه گیری و سنجش مورد استفاده در این نوع ارزشیابی است.

۲- دسته بندی ارزشیابی های آموزشی با توجه به ملاک مورد استفاده :

معروفترین تقسیم بندی برای ارزشیابی های آموزشی تقسیم بندی آنها به ارزشیابی وابسته به ملاک و ارزشیابی وابسته به هنجار است

ارزشیابی وابسته به ملاک :

در ارزشیابی وابسته به ملاک یا ارزشیابی ملاکی، معیار یا ملاک ارزشیابی از قبل تعیین می شود و عملکرد یادگیرنده با توجه به آن ملاک مورد قضاوت قرار می گیرد. در این نوع ارزشیابی که بیشتر ویژه پیشرفت تحصیلی دانش آموزان است ، نوعی ملاک مطلق که همان هدفهای آموزشی از پیش تعیین شده هستند مورد استفاده قرار

میگیرد. واز آزمون شوندگان انتظار می رود که به هدفهای آموزشی معینی دست یابند یا به سطح بخصوصی از عملکرد برسند.

برای روشن شدن مفهوم ارزشیابی وابسته به ملاک به مثال زیر توجه کنید:

بعد از مدت حدود ۲۹ هفته دانش آموزان پایه اول مرکز آموزش بهورزی باید بتوانند تعداد ۶۵ سوال رادر مدت ۶۰ دقیقه با حداکثر ۹ اشتباه بطور صحیح پاسخ دهند ، که دراین صورت آنها به اهداف آموزشی تعیین شده در طرح درس دروس پایه اول دست یافته ومیزان پیشرفت آنان موفقیت آمیز بوده است .

ارزشیابی وابسته به هنجار :

منظور از ارزشیابی وابسته به هنجار یا ارزشیابی هنجاری آن نوع ارزشیابی است که بجای یک ملاک مطلق از پیش تعیین شده برنوعی ملاک نسبی وابسته است. در این نوع ارزشیابی اگر بخواهیم پیشرفت تحصیلی گروهی دانش آموز را ارزشیابی کنیم، عملکرد دانش آموزان را با یکدیگر مقایسه میکنیم ، نه با یک ملاک مشخص از پیش تعیین شده .

علت نامگذاری این نوع ارزشیابی به ارزشیابی هنجاری این است که ملاک یا معیار ارزشیابی نوعی هنجار گروهی است. بنابراین در این نوع ارزشیابی می توان تعیین کرد که پیشرفت یک دانش آموز نسبت به دانش آموزان دیگر چگونه است ؟ اما نمی توان مشخص کرد که پیشرفت یک دانش آموز نسبت به هدفهای آموزشی یا آنچه که آموزش داده شده است چگونه است .

به عنوان نمونه ای از ارزشیابی هنجاری می توان از آزمونهای ورودی ویژه داوطلبان ورود به آموزش عالی (کنکور سراسری) را موردی از ارزشیابی هنجاری نام برد. دراین آزمونها ، عملکرد هر داوطلب با توجه به عملکرد سایر داوطلبان مورد قضاوت قرار می گیرد ورتبه ای که هر داوطلب در این آزمونها کسب می کند میزان موفقیت اوست. به همین سبب است که بی توجه به سطح نمرات داوطلبان کنکور سراسری ، تنها گنجایش کلاس های دانشگاهی عامل مهم در انتخاب تعداد قبول شدگان افراد در کنکور است ، و صرف نظر از سطح نمرات داوطلبان این تعداد تغییر نمی کند .

۳-دسته بندی ارزشیابی های آموزشی با توجه به زمان وهدف استفاده از آنها

گونه دیگر دسته بندی ارزشیابیها یا سنجش های آموزشی با توجه به زمان وهدف استفاده از آنهاست. از این لحاظ ، ارزشیابی های آموزشی وآزمونهای مورد استفاده آنها را به سه دسته ارزشیابی آغازین ، ارزشیابی تکوینی ، ارزشیابی تراکمی تقسیم می کنند.

ارزشیابی آغازین یا سنجش آغازین :

نخستین ارزشیابی مربی که پیش از انجام فعالیتهای آموزشی او به اجرا می شود ارزشیابی آغازین یا سنجش آغازین نامیده می شود. این نوع ارزشیابی به دو منظور یا عبارتی برای پاسخ دادن به دو پرسش زیر مورد استفاده قرار می گیرد :

۱- آیا یاد کیرندگان بر دانشها و مهارتهای پیش نیاز درس تازه از قبل مسلط اند ؟

۲- یادگیرندگان چه مقدار از هدفها ومحتوای درس تازه را قبلا یاد گرفته اند ؟

در مورد سوال اول ، سنجش آغازین به منظور اندازه گیری رفتارهای ورودی (entry behaviors) یا مهارتها ودانشهای پیش نیاز یادگیری درس تازه بکار می رود . که این مهم از طریق سنجش رفتار ورودی معلوم می شود درمورد سوال دوم ، به جای آزمون رفتارهای ورودی از پیش آزمون (pretest) استفاده میشود .

متخصصان آموزشی پیشنهاد داده اند که بهتر است معلم در ارزشیابی آغازین خود ترکیبی از دو آزمون بالا یعنی آزمون رفتارهای ورودی و پیش آزمون را با هم به اجرا در آورد.

● اگر نتایج آزمون رفتارهای ورودی نشان دادند که همه یا بعضی از یادگیرندگان برای یادگیری درس تازه آمادگی کافی ندارند ، لازم است معلم پیش از آغاز درس تازه به جبران نواقص یادگیریهای قبلی یادگیرندگان یا رفع کم و کسر پیش نیاز های آنان اقدام نمایند

● اگر نتایج پیش آزمون نشان دادند که همه یا بعضی از یادگیرندگان مقداری از مطالب درس تازه را از قبل آموخته اند ، آنگاه ممکن است لازم باشد معلم در طرح درس خود تغییراتی بدهد.

هدف ارزشیابی آغازین :

قراردادن دانش آموزان در موقعیت مناسبی که بتوانند یادگیری مطالب درسی را آغاز کنند
کشف علل مشکلات یادگیری آنان در راه رسیدن به هدفهای آموزشی

کاربرد ارزشیابی آغازین

الف - تشخیص فراگیرانی که توانایی های لازم برای ورود به بحث جدید را ندارند

ب - تشخیص فراگیرانی که در مطالب درسی دچار اشکال هستند

ج - تشخیص مشکلات و نقاط ضعف فراگیران در یادگیری

زمان ارزشیابی آغازین : پیش از تدریس و حین تدریس

نتایج ارزشیابی آغازین : تعیین نقاط قوت و ضعف دانش آموزان در رفتارهای ورودی

اقداماتی که باید صورت گیرد : تامین آموزشهای جبرانی

ارزشیابی تکوینی (مرحله ای) :

آنچه عمدتاً به منظور کمک به اصلاح موضوع مورد ارزشیابی ، یعنی برنامه یا روش آموزشی ، مورد استفاده قرار

می گیرد ارزشیابی تکوینی نام دارد. این ارزشیابی در حین آموزش و تدریس بکار می رود

زمانی به اجرا در می آید که فعالیتهای آموزشی هنوز جریان دارد و یادگیری دانش آموزان در حال تکوین یا شکل گیری است .

برای بهره گیری کامل از نتایج ارزشیابی تکوینی ، بیان هدفهای آموزشی به صورت دقیق و رفتاری ضرورت دارد.

برای اینکه معلم بتواند در جریان یادگیری توفیق دانش آموزان در رسیدن به هدفهای مشخص ارزشیابی کند ، باید

آنها را به طور دقیق بیان نماید تا در موقع برخورد دانش آموزان با مشکل ، به سادگی آن مشکلات را تشخیص داده و در رفع آنها بکوشد.

منظور اصلی از ارزشیابی تکوینی پی بردن به میزان دانش ، نگرش و مهارتهای فراگیر در قسمت های خاصی از

درس و تعیین آن قسمتهایی است که دانش آموزان در آنها مهارت کافی نیافته اند. استفاده از این نوع ارزشیابی در

فرایند یاددهی - یادگیری حاکی از این است که ارزشیابی باید بطور مستمر در تمام مراحل آموزش بطور رسمی

صورت گیرد و تنها به انجام یک آزمون آنها آزمون پایانی اکتفا نشود. چرا که نتایج ارزشیابی پایانی نقشی در

اصلاح و بهبود روشهای تدریس و فعالیتهای حین تدریس نخواهد داشت.

هدف ارزشیابی تکوینی : پی بردن به میزان یادگیری فراگیران در ضمن تدریس

کاربرد ارزشیابی تکوینی :

الف - پیشرفت گام به گام فرآیند یاددهی یادگیری

ب - ارائه بازخورد سریع به دانش آموزان

ج - اصلاح روش تدریس

زمان ارزشیابی تکوینی : حین تدریس

نتایج ارزشیابی تکوینی : تعیین نقاط قوت و ضعف فراگیران در دستیابی به اهداف جزئی

اقداماتی که باید صورت گیرد :

الف (تعیین گروههای ضعیف وقوی و برنامه ریزی انجام فعالیتهای مشترک

ب) تامین آموزشهای جبرانی

ارزشیابی تراکمی یا مجموعی

از آنجا که این نوع ارزشیابی تراکمی یا مجموعی می گویند که بوسیله آن می توان یادگیری های متراکم یا مجموع یادگیریهای دانش آموزان را در طول یک دوره آموزشی اندازه گیری کرد به همین سبب به آن ارزشیابی پایانی نیز می گویند. این ارزشیابی در پایان آموزش و تدریس بکار می رود. منظور اصلی از اجرای ارزشیابی پایانی، کسب اطلاع از کم و کیف نتایج مورد انتظار یا هدفهای آموزشی درس است و معمولاً ناظر بر ارزشیابی هدفهای نهایی آموزشی است.

هدف ارزشیابی تراکمی : تعیین میزان تغییرات مطلوب در رفتار فراگیران در پایان دوره یا واحد درسی

کاربرد ارزشیابی تراکمی :

الف (اطلاع از کم و کیف دستیابی به اهداف آموزشی

ب) ارائه بازخورد به فراگیران

ج) اصلاح و بازنگری اجزا فرآیند تدریس

زمان انجام ارزشیابی تراکمی : پس از تدریس

نتایج ارزشیابی تراکمی : تعیین علل و مشکلات آموخته های فراگیران در رسیدن به هدفهای آموزشی

و نحوه کارکرد اجزا فرآیند تدریس

اقداماتی که باید صورت گیرد :

الف (تعیین سطح آموخته های فراگیران

ب) تعیین فعالیتهای تکمیلی و تمرین برای تثبیت آموخته ها

ج) ارزیابی نحوه کارکرد اجزا فرآیند تدریس

جدول مشخصات آزمون :

بهترین آزمون برای یک درس، آزمونی خواهد بود که تمامی مطالب درسی و کلیه هدفهای آموزشی آن درس را شامل باشد بعد محتوا نشان دهنده رئوس مطالب و جزئیات موضوع درسی است که می خواهیم برای آن آزمون تهیه نمائیم. بعد هدف، هدفهای آموزشی را نشان می دهد و حاوی اطلاعات دیگری از جمله سطح هر هدف، بر اساس طبقه بندی هدفهای آموزشی است نوزیع سئوالات : سئوالات آزمون به چه صورتی در میان هدفها و عنوان های درس توزیع شده است بارم یا نمره ای که به هر سئوال اختصاص یافته است را مشخص نمائیم

روشهای ارزشیابی پیشرفت تحصیلی :

منظور از انجام ارزشیابی پیشرفت تحصیلی ، سنجش میزان تحقق هدف های آموزشی است . این ارزشیابی در مراحل مختلفی شامل قبل ، ضمن و بعد از تدریس صورت می گیرد . اهداف آموزشی و آزمون باید بایکدیگر همخوانی داشته باشند ، در طراحی آزمون باید بیان روشن و دقیقی از اهداف آموزش و تدریس در اختیار داشته باشیم

روشهای عمده ارزشیابی پیشرفت تحصیلی : روش محدود و روش نامحدود

محدود یا نامحدود بودن به عامل زمان و تفسیر ارزشیابی توجه دارد

روش محدود شامل آزمون های کتبی ، شفاهی و عملی است و روش نامحدود شامل مصاحبه های هدایت شده ، گفتگوی آزاد ، مشاهده و یادداشت برداری مشاهدات ، پرسش نامه ها و غیره

انواع آزمون ها :

از نظر ساخت ، آزمونهای معلم ساخته و آزمون های میزان شده (استاندارد)

از نظر اجرا : آزمونهای انفرادی و گروهی

از نظر مدت اجرا : محدود مدت و آزاد مدت

از نظر نوع پاسخ : آزمونهای شفاهی و کتبی (گسترده پاسخ ، محدود پاسخ ، گزیده پاسخ (عینی))

نکات کلی برای تهیه انواع آزمونها :

جدول مشخصات آزمون (هدف - محتوا) ، توزیع سئوالات ، تهیه پیش نویس سئوال ها ، بررسی و تجدید نظر پیش نویس سئوالها پس از چند روز ، توجه به تطابق و همخوانی سئوالات ، بررسی و انتقاد از سئوال های آزمون توسط سایر همکاران ، تهیه سئوال بیش از تعداد مورد نیاز ، استفاده از انواع مختلف سئوالات آزمون طراحی و اجرای ارزشیابی های متعدد در طول یک دوره آموزشی (در فاصله زمانی متعدد)

آزمونهای کتبی : ۱- آزمونهای گسترده پاسخ ، ۲- آزمونهای محدود پاسخ ، ۳- آزمونهای گزیده پاسخ (عینی)

آزمونهای گسترده پاسخ :

مزیت : برای اندازه گیری سطوح بالای طبقه بندی هدفهای آموزشی یعنی کاربرد ، تجزیه و تحلیل ، ترکیب و ارزشیابی بسیار مفید تر از آزمونهای کوتاه پاسخ و گزیده پاسخ (عینی) هستند . پاسخ دهنده در بیان و ارائه پاسخ خود ، آزادی عملی بیشتری دارد .

مشکلات :

۱- در تصحیح برگه ها ممکن است نظر شخصی تصحیح کننده دخالت کند و از دقت و عینیت نمرات بکاهد

۲- ارزشیابی با استفاده از این آزمون ها ، به ویژه زمانی که تعداد آزمون شونده زیاد باشد وقت گیر است

۳- این آزمون نمونه کوچکی از مطالب تدریس شده و هدفهای آموزشی را به دست می دهد و پوشش مناسبی به تمامی مطالب و محتوای آموزشی ندارند

در مجموع می توان گفت علیرغم محدودیتهایی که این نوع آزمون دارد وسیله بسیار مناسبی برای ارتقاء سطح یادگیری فراگیران محسوب می شود

مثال ۱: برای درسی که تدریس می کنید یا قرار است در آینده آن را درس بدهید ، یک طرح کامل برای ارزشیابی پیشرفت تحصیلی دانش آموزان آن درس تهیه کنید . مرحله را که باید طی کنید ، وسایلی که به کار خواهید گرفت و دلایلی که برای انتخاب خود دارید را شرح دهید .

مثال ۲ - پایش رشد ک.دکان و راههای انجام آن را توضیح دهید

آزمونهای گسترده پاسخ را چگونه تهیه کنیم ؟

الف - سئوال را طوری تهیه نمایید که به طور مستقیم به هدفهای آموزشی مورد اندازه گیری مربوط باشد

ب - سئوال را ط.ری بنویسید که موضوع مهمی را در برداشته باشد

ج - سئوال را به گونه ای طرح نمائید که حتی الامکان سطوح بالاتر هدفهای شناختی را در برداشته باشند

د - سؤال آزمون را خیلی واضح و مشخص بنویسید

ه - در تهیه سئوال‌ها گسترده پاسخ از کاربرد کلمات چه کسی ، چه وقت ، کجا و جز اینها که بعنوان قید های محدود کننده هستند خودداری کنید

و - از همه دانش آموزان بخواهید که به همه سؤال ها پاسخ دهند و از طرح سئوال‌ها اضافه برای انتخاب دانش آموزان از بین آنها باید اجتناب شود

ز - زمان کافی به پاسخ دهندگان بدهید و برای هر سؤال وقت جداگانه ای پیشنهاد نمایید

ح - با طرح سئوال‌هایی که به پاسخ کوتاه تری نیاز دارند ، تعداد سئوال‌ها را افزایش دهید

ط - یک راهنمای پاسخ یا جواب نمونه تهیه نمایید و نکات کلیدی و مهم پاسخ ها واحد آن مشخص نمایید

ی - پاسخ های هر سؤال را یک به یک بررسی نمایید و پس از ارزشیابی یک سؤال از تمامی دانش آموزان و پاسخ سئوال بعدی را بخوانید

ک - اشتباهات در پاسخ ها را مهم تلقی نمایید و در پی علل و مشکلات یادگیرنده در پاسخی باشید .

۲- آزمونهای محدود پاسخ :

آزمونهای محدود پاسخ معمولا برای ارزشیابی و دستیابی به اهداف پایین تر سطح شناختی مناسب ترند و ارزشیابی توانایی های بالاتر شناختی به وسیله این گونه سئوالها دشوار است

مثال ۱: منظور از گروه هدف برنامه های بهداشتی چیست ؟

مثال ۲: بافت را تعریف کنید

سؤال کامل کردنی :

افرادی که به خدمات موجود در یک برنامه نیاز دارند و می بایست آنها را دریافت کنند نامیده می شوند

سئوال‌های آزمونهای محدود پاسخ را چگونه طراحی کنیم ؟

الف - سعی کنید هر یک از سئوال‌ها ، مطلب مهمی را اندازه گیری کند

ب - سؤال به صورت واضح و مشخص ، مطلب خاصی را در نظر داشته باشد

مثال نامناسب :

۱- برگ تنباکو چیست (نیکوتین)

۲- برگ تنباکو دارای است (نیکوتین)

مثال مناسب :

۱- نام ماده مضرى که در برگ تنباکو وجود دارد چیست ؟ (نیکوتین)

۲- ماده مضرى که در برگ تنباکو وجود دارد نام دارد (نیکوتین)

ج - برای سئوالهایی که پاسخ عددی دارند واحد مقیاس و میزان وقت را که در مقدار مخاسبات باید رعایت شود را مشخص نمایید

سؤال نامناسب : حداقل مقدار شیر مورد نیاز یک پسر بچه چهارده ساله چه مقدار است ؟

سؤال مناسب : حداقل مقدار شیر مورد نیاز یک پسر بچه چهارده ساله چند لیوان در روز است ؟

د - در سؤال کامل کردنی تنها عبارات و یا کلمات مهم را حذف کنید

مثال : مجموعه سلولهایی که ساختمان یکسان دارند و کار یکسانی انجام می دهند نام دارد

ه - چنانچه از انواع مختلف سئوالهای محدود پاسخ می خواهید استفاده کنید آنها را به ترتیب در کنار یکدیگر قرار دهید

و - تعداد زیادی جای خالی در سئوالهای کامل کردنی منظور نکنید .